บทที่ 3
วิธีการดำเนินการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา ผู้วิจัยได้นำแนวคิด ทฤษฎี และผลงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องมาเป็นแนวทางในการสำรวจ โดยมุ่งศึกษาพฤติกรรมการดูแลทันตสุขภาพของนักเรียนประถมศึกษาช่วงชั้นที่ 2 (ป.4 – ป.6) ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหัวทุ่ง อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับ ดังต่อไปนี้

3.1 รูปแบบการศึกษา

3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

3.4 การตรวจคุณภาพเครื่องมือ

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 รูปแบบการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา โดยได้ทำการศึกษาพฤติกรรมการดูแลทันตสุขภาพของนักเรียนประถมศึกษาช่วงชั้นที่ 2 (ป.4 – ป.6)ในเขตรับผิดชอบของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหัวทุ่ง อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น

3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ นักเรียนประถมศึกษาช่วงชั้นที่ 2 (ป.4 – ป.6) ทุกคนในเขตรับผิดชอบของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหัวทุ่ง อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น จำนวน 3 โรงเรียน คือ 1)โรงเรียนสหราษฎร์อนุกูล 2)โรงเรียนบ้านหนองฉันเพลฮ่องแซงประชาสรร 3)โรงเรียนบ้านหนองทุ่ม รวมทั้งสิ้นจำนวน 80 คน

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม จำนวน1 ชุด ที่คณะผู้ศึกษาสร้างขึ้นเอง โดยครอบคลุมเนื้อหา วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ซึ่งได้ปรับปรุงจากแนวความคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ได้ทำการศึกษาไว้ โดยสร้างแบบสอบถามออกเป็น 4 ส่วนดังนี้

ส่วนที่1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ ลำดับการเป็นบุตร จำนวนเงินที่ได้รับมาโรงเรียนต่อวัน ระดับการศึกษาสูงสุดของผู้ปกครองและอาชีพของผู้ปกครอง

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามความรู้ของนักเรียนประถมศึกษาช่วงชั้นที่ 2 (ป.4 – ป.6) เกี่ยวกับการดูแลทันตสุขภาพ เป็นแบบทดสอบเกี่ยวกับความรู้ด้านโรคทางทันตสุขภาพ ได้แก่ โรคฟันผุ โรคเหงือกอักเสบ และความรู้เกี่ยวกับการป้องกันโรคทางด้านทันตสุขภาพ การแปรงฟันที่ถูกวิธี การใช้ฟลูออไรด์ การใช้ไหมขัดฟัน การใช้น้ำยาบ้วนปาก โดยแบบทดสอบความรู้เป็นคำถามแบบปลายปิด มี 4 ตัวเลือก จำนวน 15 ข้อ

เกณฑ์การให้คะแนน

ความรู้เกี่ยวกับโรคทางด้านทันตสุขภาพและความรู้เกี่ยวกับการป้องกันโรคทางด้านทันตสุขภาพ

ตอบถูกให้ 1 คะแนน

ตอบผิดให้ 0 คะแนน

การแปลผลความหมายคะแนนระดับความรู้

โดยประยุกต์จากการวัดระดับคะแนนความรู้ของ บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์ (2551, หน้า 207) ซึ่งคำนวณค่าร้อยละแล้วแบ่งคะแนนเป็น 3 ระดับ คือ

มีความรู้อยู่ในระดับสูงหมายถึง ได้คะแนนร้อยละ 80 ขึ้นไป (12 – 15 คะแนน)

มีความรู้อยู่ในระดับปานกลาง หมายถึงได้คะแนนร้อยละ60 – 79 (9 – 11 คะแนน)

มีความรู้อยู่ในระดับต่ำหมายถึง ได้คะแนนน้อยกว่าร้อยละ 60 (0 – 8 คะแนน)

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามทัศนคติของนักเรียนเกี่ยวกับการดูแลทันตสุขภาพ เป็นการวัดมาตรส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มีคำตอบให้เลือก 3 ตัวเลือก คือ เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย โดยให้ผู้ตอบเลือกตอบได้เพียงคำตอบเดียว ข้อคำถามเป็นด้านบวกและด้านลบ จำนวน 20 ข้อ มีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ข้อความที่แสดงด้านบวก			ข้อความที่แสดงด้านลบ	
เห็นด้วย	3	คะแนน	1	คะแนน
ไม่แน่ใจ	2	คะแนน	2	คะแนน
ไม่เห็นด้วย	1	คะแนน	3	คะแนน

เกณฑ์การประเมินทัศนคติด้านการดูแลทันตสุขภาพของนักเรียนคณะผู้วิจัยแบ่งระดับคะแนนออกเป็น3 ระดับโดยพิจารณาตามเกณฑ์การแบ่งระดับอิงเกณฑ์ (บุญธรรม กิจปรีดา บริสุทธิ์, 2551) ซึ่งแบ่งระดับดังนี้

มีทัศนคติในระดับสูง หมายถึงได้คะแนนร้อยละ 80 ขึ้นไป (48 – 60 คะแนน)

มีทัศนคติในระดับปานกลาง หมายถึงได้คะแนนร้อยละ60 –79 (36 – 47 คะแนน)

มีทัศนคติในระดับต่ำ หมายถึง ได้คะแนนน้อยกว่าร้อยละ 60 (0 – 35 คะแนน)

ส่วนที่ 4 เป็นแบบสอบถามการปฏิบัติของนักเรียนเกี่ยวกับการดูแลทันตสุขภาพ เป็นการวัดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มีคำตอบให้เลือก 3 ตัวเลือก คือ ปฏิบัติทุกครั้ง ปฏิบัติบางครั้ง ไม่เคยปฏิบัติเลย โดยให้ผู้ตอบเลือกตอบได้เพียงคำตอบเดียว ข้อคำถามเป็นด้านบวกและด้านลบ จำนวน 20 ข้อ มีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ข้อความที่แสดงด้านบวก			**ข้อความที่แสดงด้านลบ**	
ปฏิบัติทุกครั้ง	3	คะแนน	1	คะแนน
ปฏิบัติบางครั้ง	2	คะแนน	2	คะแนน
ไม่เคยปฏิบัติเลย	1	คะแนน	3	คะแนน

เกณฑ์การประเมินการปฏิบัติด้านการดูแลทันตสุขภาพของนักเรียน คณะผู้วิจัยแบ่งระดับคะแนนออกเป็น3 ระดับโดยพิจารณาตามเกณฑ์การแบ่งระดับอิงเกณฑ์ (บุญธรรม กิจปรีดา บริสุทธิ์, 2551) ซึ่งแบ่งระดับดังนี้

มีการปฏิบัติในระดับสูง หมายถึง ได้คะแนนร้อยละ 80 ขึ้นไป (48 – 60 คะแนน)

มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง หมายถึง ได้คะแนนร้อยละ 60 – 79 (36 – 47 คะแนน)

มีการปฏิบัติในระดับต่ำ หมายถึง ได้คะแนนน้อยกว่าร้อยละ 60 (0 – 35 คะแนน)

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

1. ศึกษารายละเอียดจากเอกสารหลักการสร้างเครื่องมือและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความรู้ทัศนคติ และการปฏิบัติในการูแลทันตสุขภาพของเด็กนักเรียน

2. สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป คำถามเป็นแบบเลือกตอบข้อที่ตรงกับความเป็นจริงที่สุด จำนวน 7 ข้อ ความรู้ด้านทันตสุขภาพ คำถามแบบปลายปิด มี 4 ตัวเลือก จำนวน 15 ข้อ

ด้านทัศนคติทางทันตสุขภาพและด้านการปฏิบัติในการดูแลทันตสุขภาพ ลักษณะคำถามเป็นทั้งเชิงบวกและเชิงลบ โดยใช้มาตรส่วนประเมินค่า 3 ระดับ ด้านละ 20 ข้อ

3. นำเสนอแบบสอบถามที่สร้างเสร็จไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขแล้วนำไปหาคุณภาพเครื่องมือต่อไป

3.4 การตรวจคุณภาพเครื่องมือ

การหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงเสร็จเรียบร้อยแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบด้านความตรงของเนื้อหา และตรงกับวัตถุประสงค์ ความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ โครงสร้างของแบบสอบถาม โดยผู้เชี่ยวชาญและผู้มีความสามารถในด้านนี้ 3 ท่าน

การหาความเชื่อมั่น ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความตรงที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนประถมศึกษาช่วงชั้นที่ 2 (ป.4 – ป.6) โรงเรียนบ้านเก่างิ้วหนองบั่ว ตำบลเก่างิ้ว อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น จำนวน 30 คน แล้วนำมาหาคุณภาพของเครื่องมือด้วยคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป โดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Conbach alphacoefficient method) โดยผลการทดสอบค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามมีสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.73 ด้านความรู้มีสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.73 ด้านทัศนคติมีสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.62 ด้านการปฏิบัติมีสัมประสสิทธิ์ความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.61

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1) ติดต่อขออนุญาตผู้อำนวยการโรงเรียนเพื่อเข้าไปทำการเก็บข้อมูล

2) ชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัยและการกรอกแบบสอบถามให้ผู้ตอบแบบสอบถามเข้าใจ

3) ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามด้วยตนเอง

4) รวบรวมแบบสอบถาม และตรวจความครบถ้วนสมบูรณ์ของข้อมูล

5) บันทึกข้อมูลโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป

6) ประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูล

7) แปลผล เขียนรายงานการศึกษา จัดทำรูปเล่มและเผยแพร่ผลงาน

3.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1) ข้อมูลทั่วไปของประชากร ความรู้ด้านทันตสุขภาพ ทัศนคติด้านทันตสุขภาพ การปฏิบัติตัวด้านทันตสุขภาพ ใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2) การหาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้กับการปฏิบัติตัวในการดูแลทันตสุขภาพ และทัศนคติกับการปฏิบัติตัวในการดูแลทันตสุขภาพใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05